

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 21. novembrī
(OR. en)

15627/23

ECOFIN 1205
UEM 366
SOC 798
EMPL 572
COMPET 1133
ENV 1326
EDUC 449
RECH 513
ENER 626
JAI 1509
GENDER 204
ANTIDISCRIM 190
JEUN 265
SAN 677

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 21. novembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 901 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 901 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 901 *final*

Strasbūrā, 21.11.2023.
COM(2023) 901 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN
SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS
INVESTĪCIJU BANKAI**

2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums

Investīcijas ES konkurētspējīgā nākotnē: 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījums

1. Ievads

Pēc spēcīgas atveseļošanās 2022. gadā ekonomiskā aktivitāte ES ir palēninājusies, ņemot vērā augsto inflāciju un stingrākus finansēšanas nosacījumus. Ātra, izlēmīga un koordinēta politikas reakcija ļāva ekonomikai atgūties un novērst sociālekonomiskās sekas, ko radīja Covid-19 pandēmija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu. ES ir spējusi vadīt radušos enerģētikas krīzi, samazinot atkarību no Krievijas fosilā kurināmā bez vajadzības pēc gāzes patēriņa normēšanas un izvairoties no recesijas. Lai gan ekonomikas attīstība 2023. gadā ir palēninājusies un riski un nenoteiktība ir augsta, tostarp saistībā ar situāciju Tuvajos Austrumos, ES nekad nav bijis vairāk cilvēku, kas strādā, un bezdarbs ir sasniedzis vēsturiski zemu līmeni, lai gan tas ir atšķirīgs starp dalībvalstīm un reģioniem. Lai gan joprojām pastāv strukturālas problēmas, nesenie sasniegumi liecina, ka Eiropa darbojas vislabāk, strādājot kopā.

Kā uzsvērts Granadas deklarācijā, ES ir apņēmusies stiprināt savu ilgtermiņa konkurētspēju un veidot noturīgu ekonomikas bāzi, risinot strukturālās problēmas. Kardināli ģeopolitiskie notikumi ir parādījuši, ka ES ir jāturpina stiprināt savu atvērtu stratēģisko autonomiju un saglabāt konkurētspēju pasaules tirgū, vienlaikus nodrošinot, ka neviens netiek atstāts novārtā. ES turpinās īstenot savu atvērtu un godīgo tirdzniecības politiku, ieguldīt partnerībās un aizsargāties pret negodīgu praksi, piemēram, no Ķīnas puses. ES ir vajadzīgas noturīgas un daudzveidīgas piegādes ķēdes, lai stiprinātu ekonomisko drošību, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām, tehnoloģiskajiem komponentiem un aprīkojumu. Lai vēl vairāk uzlabotu ES konkurētspēju, ir ļoti svarīgi nodrošināt zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam nepieciešamo kompetenču un prasmju attīstību, pārvaldīt situāciju saistībā demogrāfiskām pārmaiņām, vienlaikus palielinot investīcijas un veicinot inovāciju. Komisijas demogrāfijas instrumentu kopums palīdz dalībvalstīm mobilizēt politiku, ar ko risina problēmas novecojošā sabiedrībā. Vienlīdz svarīgi ir maksimāli izmantot vienoto tirgu, jo īpaši attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), un turpināt attīstīt kapitāla tirgu savienību, lai atbalstītu privātās investīcijas.

ES atsakās no fosilajiem kurināmajiem. Pamatojoties uz Eiropas zaļā kursa saistībām, Eiropa cenšas panākt rūpniecības, enerģētikas, ēku un transporta dekarbonizāciju un ir ievērojami paātrinājusi pāreju uz tīru enerģiju. Spēcīgas tīro tehnoloģiju nozares izveide un tās izvēršanas nodrošināšana, tostarp īstenojot Komisijas priekšlikumu par zaļā kursa industriālo plānu¹, veicinās konkurētspēju. Ātrākas atļauju piešķiršanas procedūras, kas ieviestas pārskatītajā Atjaunojamo energoresursu direktīvā un ārkārtas regulā par atļauju piešķiršanu, palielinās atjaunojamos energoresursus. Turklāt Komisija ir iesniegusi priekšlikumu uzlabot ES elektroenerģijas tirgus modeli un tā aizsardzību pret tirgus manipulācijām, kā arī veicināt jaunas investīcijas enerģētikā.

ES finansēšanas instrumenti veicina zaļo un digitālo pārkārtošanos, prasmes un nodarbinātību, lai stiprinātu ES konkurētspēju valsts un reģionālā līmenī. Pašlaik notiekošai Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) īstenošanai, tostarp īpašu *REPowerEU* nodaļu ieviešanai dalībvalstu nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos (ANP), tehniskā atbalsta instrumentam (TAI) un

¹ COM (2023) 62 final.

kohezijas politikas fondu izmantošanai, joprojām ir izšķiroša nozīme reformu un investīciju programmu veidošanā visās dalībvalstīs. Ierosinātā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) nodrošinās turpmāku sinerģiju starp esošajiem ES instrumentiem, tostarp programmu *InvestEU*, lai ātri ieviestu kritiski svarīgas tehnoloģijas. Līdz šim ANM ir veicis maksājumus vairāk nekā 175 miljardu EUR apmērā, vairāk nekā 210 miljardi EUR ir izmaksāti no kohezijas politikas fondiem kopš Covid-19 pandēmijas sākuma, un 13,44 miljardi EUR ES garantijās un 119 darbības ir apstiprinātas *InvestEU* ietvaros. Programma “Apvārsnis Eiropa” ir piesaistījusi vairāk nekā 24 miljardus EUR zinātnei un inovācijai. Vienlaikus Komisija ir pozitīvi novērtējusi *REPowerEU* investīciju un reformu programmas 54 miljardu EUR apmērā. Lai turpinātu nodrošināt finansējumu un optimizēt resursus ES politiskajām prioritātēm, ir ātri jāpieņem mērķtiecīga ES daudzgadu finanšu shēmas pārskatīšana.

Eiropas pusgada 2024. gada ciklā tiks izvērtēts, kā pašlaik tiek īstenoti ANP un kohezijas politikas programmas, izpētot, kā tie cits citu papildina finansējuma un politikas rezultātu ziņā. Īpaša uzmanība tiks pievērsta papildināmībai starp ANM un kohezijas politikas fondiem, parādot, kā reformas darbojas kā galvenās investīciju veicinātājas dažādos līmeņos. Tas arī sniegs ievirzes, ņemot vērā gaidāmo kohezijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanu. Tā būs iespēja novērtēt programmas un risināt jaunās vajadzības un problēmas ES dalībvalstīs un to reģionos.

Būtu ātri jāpabeidz ekonomikas pārvaldības pārskatīšana. Eiropas Parlaments un Padome strādā pie Komisijas priekšlikumiem reformēt ES fiskālos noteikumus, ar kuriem tā nāca klajā 2023. gada 26. aprīlī. Reformētā sistēma radīs skaidrību un paredzamību attiecībā uz turpmāko fiskālo politiku, vienlaikus veicinot parāda atmaksājamību un ekonomikas izaugsmi. Kad būs pieņemta reformētā fiskālā sistēma, dalībvalstis sāks sagatavot savus pirmos vidēja termiņa fiskālos un strukturālos plānus, kuros izklāstīta fiskālā, strukturālā un investīciju politika nākamajiem 4–5 gadiem. Komisija aicina likumdevējus ātri vienoties par reformētu sistēmu.

Šā gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā ir uzsvērtā ES sociālekonomiskās politikas programma, ņemot vērā mainīgo makroekonomisko, sociālo un ģeopolitisko vidi. Norādījumos izmantota strukturēta pieeja, kuras pamatā ir konkurētspējīgas ilgtspējas četras dimensijas un kura ir saskaņota ar ES darbu, lai panāktu nepārtrauktu progresu ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Paziņojumā ir izklāstīti arī 2024. gada Eiropas pusgada cikla galvenie aspekti.

2. Konkurētspējīgas ilgtspējas četras dimensijas

2.1. Makroekonomikas stabilitāte

Neraugoties uz palēnināšanos, ES ekonomika joprojām ir noturīga. 2022. gadā ekonomiskā aktivitāte turpināja atgūties, un IKP palielinājās par 3,4 %, ņemot vērā augošo inflāciju. 2023. gadā inflācija, kas joprojām ir augsta, bet pakāpeniski samazinās, un stingrāka monetārā politika ir izraisījusi vājāku izaugsmi. No otras puses, attīstība darba tirgū joprojām ir iepriecinoša, un bezdarbs joprojām ir tuvu vēsturiski zemākajam līmenim. Rudens prognozē paredzēts, ka ES ekonomika 2023. gadā pieaugs par mēreniem 0,6 %, pēc tam 2024. gadā pieaugs par 1,3 % un 2025. gadā — par 1,7 %. Paredzams, ka inflācija turpinās samazināties, 2025. gadā sasniedzot 2,4 % ES. Tas kopā ar lielākām algām un joprojām spēcīgu darba tirgu veicinās mājāsaimniecību pirk spējas pakāpenisku atjaunošanos.

Riski, kas saistīti ar lielu parādu un cenu atšķirībām, joprojām ir aktuāli. Lai gan inflācijas vide veicināja aizņemto līdzekļu īpatsvara ātrāku samazināšanu no lieliem parādiem, stingrāki finansēšanas nosacījumi varētu palielināt spriedzi, kas saistīta ar lielu parādu gan privātajā, gan publiskajā sektorā. Tas jo īpaši ietekmētu dalībvalstis, kurās parāda apkalpošanai nepieciešams liels parāda pārjaunojums vai kurās privātais sektors saskaras ar procentu maksājumu strauju pieaugumu. Turklāt joprojām pastāvošās cenu un izmaksu pieauguma atšķirības starp valstīm palielina izredzes, ka dalībvalstīs, kurās cenu pieaugums ir vislielākais, varētu samazināties konkurētspēja. Tas ir īpašs risks eurozonas valstu vidū, jo iekšzemes izmaksu un cenu atkārtota saskaņošana, mainot nominālo valūtas kursu, nav risinājums². Brīdinājuma mehānisma ziņojums ietver Komisijas analīzi par nelīdzsvarotības attīstību un jauniem riskiem³. Nākamajā pavasarī tiks sagatavoti padziļināti pārskati par 12 dalībvalstīm. Attiecībā uz Kipru, Franciju, Vāciju, Grieķiju, Spāniju, Ungāriju, Itāliju, Nīderlandi, Portugāli, Rumāniju un Zviedriju padziļinātajos pārskatos tiks uzraudzīta šopavasara konstatētā nelīdzsvarotība vai pārmērīgā nelīdzsvarotība, savukārt attiecībā uz Slovākiju padziļinātajā pārskatā tiks novērtēts jaunas nelīdzsvarotības risks.

Tā kā Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula beigs būt spēkā 2023. gada beigās, fiskālajai politikai ir jāatbalsta monetārā politika inflācijas samazināšanā un fiskālās ilgtspējas saglabāšanā, vienlaikus nodrošinot pietiekamas iespējas papildu investīcijām un atbalstot ilgtermiņa izaugsmi⁴. Fiskālās politikas koordinācija ir būtiska, lai palīdzētu monetārajai politikai savlaicīgi atjaunot inflāciju līdz tās vidēja termiņa mērķrādītājam. Valdībām būtu jāpieņem koordinēta un piesardzīga fiskālā politika, lai noturētu parādu piesardzīgā līmenī vai ticami samazinātu parāda attiecību. Tām pēc iespējas ātrāk jāizbeidz ar krīzi saistītie enerģētikas atbalsta pasākumi un no tā izrietošie ietaupījumi jāizmanto, lai samazinātu deficītu. Saglabājot modrību lielās nenoteiktības apstākļos, bremzējošas fiskālās nostājas panākšana, kā paredzēts 2023. un 2024. gadā, palīdzēs laika gaitā atjaunot fiskālās rezerves un tādējādi uzlabot valsts parāda ilgtspēju dažās dalībvalstīs. Papildus nepieciešamībai saglabāt piesardzīgu fiskālo stratēģiju ir jāsaglabā un vajadzības gadījumā jāpalielina publiskās investīcijas, lai atbalstītu ilgtermiņa izaugsmi un zaļo pārkārtošanos. Šajā nolūkā valdībām būtu jāsaglabā augsts publisko investīciju līmenis, lai atbalstītu zaļo un digitālo pārkārtošanos, stiprinātu ražīgumu un noturību. Lai to panāktu, būs jāuzlabo publisko finanšu kvalitāte un struktūra gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā, piemēram, optimizējot nodokļu struktūru. Ļoti svarīgi būs arī paātrināt atveseļošanas un noturības plānu, tostarp to *REPowerEU* nodaļu, īstenošanu un pilnībā izmantot kohēzijas politikas programmas.

Pēc iespējas drīzāk būtu jāizbeidz fiskālie ārkārtas pasākumi, kas veikti, lai reaģētu uz enerģijas cenu satricinājumu. Ilgstošs nemērķtiecīgs fiskālais atbalsts mājāsaimniecībām un uzņēmumiem pašreizējā situācijā nav pareizais instruments, jo tas palielina inflācijas spiedienu un veicina ilgstošu stingru monetāro politiku. Tas arī ierobežo fiskālo telpu produktīviem izdevumiem, piemēram, zaļajām un digitālajām investīcijām. Atbalsts mazaizsargātām mājāsaimniecībām būtu jāsniedz mērķtiecīgi, izmantojot izveidotas sociālās aizsardzības sistēmas un sociālās drošības tīklus. Ja ir nepieciešami atbalsta pasākumi, tiem vajadzētu būt vēršotiem uz neaizsargātu mājāsaimniecību un

² COM (2023) 903 un SWD (2023) 903.

³ COM (2023) 902 un SWD (2023) 902.

⁴ COM (2023) 900.

uzņēmumu aizsardzību, tiem vajadzētu būt fiskāli pieejamiem un jāsaglabā stimuli palielināt energoefektivitāti.

Kā paziņots fiskālās politikas norādēs 2024. gadam⁵, Komisija ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu saskaņā ar spēkā esošajām tiesību normām.

2.2. Vides ilgtspēja

ES un tās dalībvalstu veiktie pasākumi palīdzēja tuvināt enerģijas cenas pirmskrīzes līmenim, savukārt investīcijas tīras enerģijas avotos palīdz stabilizēt turpmāko piegādi. Dabasgāzes cenas ir samazinājušās par aptuveni 84 % salīdzinājumā ar rekordaugsto līmeni pagājušajā gadā, bet joprojām par 78 % pārsniedz pirmskrīzes līmeni, un arī elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas samazinājās (par –78 % salīdzinājumā ar to pašu periodu pagājušajā gadā). Tomēr enerģijas cenas ES joprojām vidēji ir augstas salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni un pārējo pasauli. Lai gan ES ir palielinājusi energosistēmas noturību, tirgus apstākļi joprojām ir neskaidri, tostarp Tuvo Austrumu krīzes dēļ. Kopš 2022. gada februāra ES ir pārtraukusi visu Krievijas ogļu importu, samazinājusi Krievijas naftas importu par aptuveni 90 % un kopējo Krievijas gāzes importu par aptuveni divām trešdaļām un turpinās šos centienus arī turpmāk. Dabasgāzes uzglabāšanas līmenis ir rekordaugsts pirms laika, proti, 100 % 2023. gada novembrī. ES regulējuma par pieprasījuma samazināšanu sekmīgā īstenošana dalībvalstīs ir stiprinājusi ES gatavību šai ziemei, un pieprasījuma agregēšanas rīks *AggregateEU* sniedz konkrētus rezultātus. Ņemot vērā apstākļu uzlabošanos enerģijas tirgos, kā arī nepieciešamību pieņemt piesardzīgu fiskālo politiku, dalībvalstīm būtu ātri jāatsakās no fosilā kurināmā subsīdijām. Tām būtu jāizmanto mērķtiecīgi enerģētikas atbalsta pasākumi tikai tad, ja turpinās enerģijas cenu pieaugums, un ar atbilstošu reformu un investīciju palīdzību jāveicina, ka tiek ātri izvērstas un pakāpeniski ieviestas mājāsaimniecībām un uzņēmumiem pieejamas tīras enerģijas alternatīvas.

Dalībvalstis koncentrē savus centienus uz to, lai īstenotu ANP *REPowerEU* nodaļas, ko papildina kohēzijas politikas fondi. Līdz šim 23 dalībvalstis ir iesniegušas savas *REPowerEU* nodaļas, kuru finansējums ir 54 miljardi EUR. *REPowerEU* pasākumi ietver atļauju piešķiršanas procedūru racionalizēšanu, lai paātrinātu atjaunīgo energoresursu un krātuvju ieviešanu, energoefektivitātes pasākumu izvēšanu nolūkā samazināt enerģētisko nabadzību un atbalstu vērtības ķēžu izveidei kritiski svarīgo izejvielu un tehnoloģiju jomā, kas vajadzīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai. Arī kohēzijas politikas fondu atbalstītām investīcijām energoefektivitātē, atjaunīgajā enerģijā un viedās energosistēmās saskaņā ar Zaļākas Eiropas politikas mērķi ir svarīga nozīme vairāku *REPowerEU* iniciatīvas pamatdarbību īstenošanā. ES finansējums šīm darbībām saskaņā ar visiem politikas mērķiem un no Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) ir 47 miljardi EUR. Šo dažādo finansēšanas instrumentu pieejamība nozīmē, ka kopīgos mērķus var sasniegt efektīvāk, piemēram, apvienojot ANM/*REPowerEU* reformas attiecībā uz atļauju izsniegšanu un lielāku atjaunīgo energoresursu pieslēgšanu tīklam, veicot investīcijas valsts un reģionālā līmenī.

Ir pilnībā jāizstrādā un ātri jāīsteno atjauninātie nacionālie enerģētikas un klimata plāni (NEKP). Dalībvalstu atjauninātajos NEKP būtu jāierosina vērienīgāka klimata un enerģētikas politika saskaņā ar ES 2030. gada klimata un enerģētikas mērķrādītājiem. Paredzams, ka tās pilnībā ņems vērā jaunākos konkrētai valstij adresētos ieteikumus (KVAI), kas publicēti Eiropas pusgada kontekstā,

⁵ COM(2023) 141 final.

savos ANP atspoguļos enerģētikas un klimata pasākumus un pētīs sinerģiju ar citiem ES kohēzijas politikas plānošanas instrumentiem. Komisija 2023. gada decembrī nāks klajā ar konkrētām dalībvalstīm adresētiem ieteikumiem par NEKP projektiem un sagaida, ka tie tiks pilnībā ņemti vērā galīgajos NEKP, kas jāiesniedz līdz 2024. gada jūnijam. NEKP palīdzēs konsolidēt stratēģisko plānošanu, piesaistīt publiskās un privātās investīcijas⁶, kā arī stiprināt investoru noteiktību, lai sasniegtu 2030. gada klimata un enerģētikas mērķrādītājus — samazināt ES siltumnīcefekta gāzu emisijas vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Tas būtu jāapvieno ar centieniem novērst dabas resursu zudumu, attīstīt ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi, saglabāt ekosistēmu pakalpojumus un labāk un ātrāk pielāgoties nelabvēlīgākam klimatam, jo īpaši ūdens resursu noturības jomā. Lai saglabātu budžeta stabilitāti un novērstu finanšu satricinājumus nākotnē, dalībvalstīm vidēja termiņa budžeta plānošanā arvien vairāk jāņem vērā ārkārtēju laikapstākļu un citu klimata apdraudējumu fiskālā ietekme un jāsapatavojas tai.

ES neto nulles emisiju industrijas stiprināšana ir būtiska, lai nodrošinātu tehnoloģijas un komponentus, kas vajadzīgi Eiropas zaļā kursa īstenošanai un Eiropas industrijas konkurētspējas saglabāšanai. ES neto nulles emisiju industrijas turpmāko konkurētspēju noteiks cenas ziņā pieņemamas un arvien tīrākas enerģijas stabila piegāde, augsti kvalificēta darbaspēka pieejamība un pienācīgs privātais un publiskais finansējums. Būtiska nozīme ir arī cenas ziņā pieejamu izejvielu pieejamībai, nepārtrauktai tirdzniecības atvērtībai un atbalstošai darījumdarbības videi. Pamatojoties uz vienotā tirgus priekšrocībām, zaļā kursa industriālā plāna un neto nulles emisiju industrijas akta mērķis ir nodrošināt labvēlīgāku vidi ES neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanas jaudas palielināšanai. *STEP* priekšlikums veicinās ES investīciju spēju atbalstīt šo palielināšanu, ko papildina atbilstoša prasmju attīstība, vienlaikus palīdzot aizsargāt kohēziju un vienoto tirgu. Kopējās investīciju vajadzības ES piegādes ķēdēs piecām neto nulles emisiju tehnoloģijām (vēja, saules enerģija, akumulatori, siltumsūkņi un elektrolīzeri) līdz 2030. gadam sasniedz 92 miljardus EUR. Šajā sakarā Eiropas vēja enerģijas pakete atbalstīs uzņēmumus vēja enerģijas nozarē un uzlabos to konkurētspēju. Vispārīgāk runājot, sadarbība ar industrijas ieinteresētajām personām, tostarp dialogi par pāreju uz tīru enerģiju, palīdzēs ES industrijai radīt zaļās pārveides darījumdarbības modeli. Pētniecībai un inovācijai būs izšķiroša nozīme šajā pārveides procesā, un tai būs vajadzīgs inovācijai labvēlīgs politikas satvars. Lai īstenotu Eiropas zaļo kursu, ES industrijai ir arī jāstiprina pāreja uz aprites ekonomiku, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu un aizstāšanu un otreizējo izejvielu izmantošanu, lai maksimāli palielinātu vērtības saglabāšanu. Turklāt dalībvalstīm būtu jākoncentrējas uz videi kaitējošu subsīdiu atcelšanu, kur iespējamie budžeta ieguvumi tiek lēsti līdz 300 miljardiem EUR gadā⁷. Turklāt ES industrijas klimatisko pārkārtošanos atbalstīs oglekļa ieviešanas mehānisms, kas palīdzēs saglabāt vienlīdzīgus konkurences apstākļus ar trešo valstu ražotājiem un novērst oglekļa emisiju pārvirzi.

2.3. Ražīgums

Lai gan ražīgums ir galvenais konkurētspējas virzītājspēks, vidējais ražīguma pieaugums ES pēdējās desmitgades laikā ir stagnējis. Darba ražīgums par vienu nostrādāto stundu kopš 2015. gada ir palielinājies tikai par 6 %. Jaunais ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju, ko

⁶ Kopumā, lai sasniegtu zaļā kursa un *REPowerEU* mērķus, līdz 2030. gadam būs vajadzīgas papildu investīcijas vairāk nekā 620 miljardu EUR apmērā gadā, kā arī investīcijas 92 miljardu EUR apmērā, lai sasniegtu neto nulles emisiju industrijas akta mērķus.

⁷ Eiropas Komisija, 2022. gads, Rīkkopa videi kaitīgu subsīdiu reformēšanai Eiropā.

Komisija publicēs 2024. gada janvārī, kalpos par pamatu ikgadējam pārvaldības ciklam un diskusijām par vienoto tirgu un ilgtermiņa konkurētspēju un ražīgumu, kā to pieprasījusi Eiropadome. Nevienmērīga un lēna digitālā pārveide kopumā un prasmju trūkums dažādās nozarēs ir galvenie šķēršļi ražīguma pieaugumam. Ir vajadzīga izlēmīga politikas rīcība, lai atbalstītu privāto pētniecības un inovācijas finansējumu, izmantojot pareizi izstrādātus nodokļu stimulus, publiskā un privātā sektora partnerības un labākus nosacījumus jaunuzņēmumiem un augošiem uzņēmumiem, piemēram, ar Eiropas Inovācijas padomes starpniecību, kas izveidota saskaņā ar programmu “Apvārsnis Eiropa”. Pastiprināta pētniecība un inovācija uzņēmumos un publiskajā sektorā ir īpaši svarīga, lai stiprinātu ražīgumu reģionos, kuros pēdējos gados ir bijusi lēna izaugsme. Lai gan vairāk jauniešu ES pabeidz augstāko izglītību, absolventu skaita palielināšana zinātnē, tehnoloģijā, inženierzinātnēs un matemātikā (*STEM*), dzimumu nevienlīdzības novēršana un atbilstības darba tirgum uzlabošana var vēl vairāk stiprināt ražīgumu.

Ražīguma palielināšana ir atkarīga no pamatnosacījumu uzlabošanas, vienotā tirgus padziļināšanas un tiesiskuma ievērošanas. Šodien ES uzņēmumus apgrūtina administratīvi šķēršļi, kas kavē to spēju veikt pārrobežu investīcijas un efektīvi pabeigt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Ir vajadzīgi kopīgi centieni, lai īstenotu spēkā esošos noteikumus, likvidētu šķēršļus un izpētītu jomas turpmākai integrācijai⁸. Komisija ir iesniegusi pirmos tiesību aktu priekšlikumus, lai par 25 % samazinātu ziņošanas pienākumus Eiropas līmenī, neapdraudot attiecīgo iniciatīvu politikas mērķus. Dalībvalstīm, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām, ir arī jāpastiprina centieni šajā jomā, lai sasniegtu šo mērķu vērīgumu. Lai palielinātu ražīgumu, ir vajadzīgi spēcīgi stimuli, izmantojot nodokļu un pabalstu sistēmu, un efektīva izglītība un apmācība, lai palielinātu darbaspēka piedāvājumu un elastīgu un kvalificētu darbaspēka pieejamību. Padziļinātiem un integrētiem ES kapitāla tirgiem ir būtiska nozīme ES globālajā konkurētspējā, jo tie ir līdzekļi, ar kuriem piesaistīt privātās investīcijas ES ekonomikā, tostarp zaļās un digitālās pārkārtošanās nolūkā. Ir vajadzīgi arī turpmāki centieni, lai veicinātu inovāciju ieviešanu un samazinātu trūkumus un šķēršļus produktu un pakalpojumu tirgos. Tiesiskuma ievērošana, jo īpaši neatkarīgas, kvalitatīvas un efektīvas tiesu sistēmas, juridiskā noteiktība un vienlīdzība likuma priekšā arī ir galvenie faktori darījumdarbības videi, kas veicina investīcijas un inovāciju.

Taisnīgas un MVU labvēlīgas darījumdarbības vides veicināšana ir būtiska vienotā tirgus stiprināšanai. MVU paredzētu atvieglojumu pakete ietver priekšlikumu par maksājumu kavējumu novēršanu. Tās mērķis ir nodrošināt komercdarījumu taisnīgumu, uzlabot MVU likviditāti un noturību un palielināt ES uzņēmumu konkurētspēju. Paketē ir iekļauti arī priekšlikumi iecelt īpašu MVU sūtni un priekšlikums ieviest galvenā biroja nodokļus (*HOT*), lai vienkāršotu nodokļu sistēmu MVU, kas darbojas pāri robežām. “Darījumdarbība Eiropā: Priekšlikums par ienākumu aplikšanu ar nodokļiem” atvieglos dzīvi gan uzņēmumiem, gan nodokļu iestādēm, ieviešot vienotu noteikumu kopumu, lai noteiktu nodokļu bāzi uzņēmumu grupām, kas darbojas vairāk nekā vienā valstī. Programmas *InvestEU* MVU investīciju platforma arī palīdz MVU pielāgoties ilgtspējīgai darījumdarbības praksei un finansē jaunuzņēmumus, kas izstrādā jaunas ilgtspējas tehnoloģijas. Paredzams, ka atbalsts MVU līdz 2027. gadam no ES finansējuma programmām sasniegs vairāk nekā 200 miljardus EUR⁹.

⁸ Paziņojums “Vienotajam tirgum 30 gadi”, COM (2023) 162 final.

⁹ MVU paredzētu atvieglojumu pakete, 12. lpp., 61. zemsvītras piezīme: MVU paredzētu atvieglojumu pakete (europa.eu).

ES izaugsmes ceļš lielā mērā ir atkarīgs no digitalizācijas ieviešanas. Lai gan digitālās tehnoloģijas piedāvā konkurences priekšrocības, uzlabotus pakalpojumus un paplašinātus tirgus lieliem uzņēmumiem, MVU digitalizācijas līmenis dalībvalstīs un nozarēs joprojām ir nevienmērīgs. Daudziem tradicionālajiem MVU trūkst resursu un prasmju, lai pilnībā gūtu labumu no digitalizācijas, un tas noteikti nozīmē, ka šajā jomā ir jāpanāk progress. Lielapjoma digitālo prasmju partnerības mērķis ir palīdzēt sasniegt ES digitālās desmitgades mērķus – līdz 2030. gadam nodrošināt 80 % cilvēku ar digitālajām pamatprasmēm, panākt dzimumu konvergenci un nodarbināt 20 miljonus IKT speciālistu. Valstu digitālās desmitgades stratēģiskajos ceļvežos tiks izklāstīti konkrēti pasākumi, ko katra dalībvalsts plāno veikt, lai novērstu trūkumus saskaņā ar konstatējumiem pirmajā ziņojumā par stāvokli digitālajā desmitgadē. Vairākas regulatīvās norises, tostarp mākslīgā intelekta (MI) satvars, Datu akts, Digitālo pakalpojumu un Digitālo tirgu akts, stiprinās Eiropas potenciālu konkurēt pasaules līmenī. ES priekšlikums par MI tiesisko regulējumu ir pirmais šāda veida visaptverošais regulējums; lai gan tā mērķis ir samērīgi mazināt riskus, tas nodrošina juridisko noteiktību, kas nepieciešama uzticama MI ieviešanai Eiropas mērogā.

Lai samazinātu ražīguma atšķirības ES, ir jākoncentrējas arī uz tiem reģioniem, kuros ražīgums ir stagnējis un kuri var gūt labumu no ANM un kohēzijas politikas fondu papildināmības reģionālā līmenī. Atšķirības attiecībā uz piekļuvi izglītībai un apmācībai, veselības aprūpei, pētniecībai, inovācijai, mobilitātei un kvalitatīvai digitālajai infrastruktūrai tiek vēl vairāk uzsvērtas lauku un tālākajos reģionos. Par to liecina arī pilsētu teritorijas, kurās ir augstāka konkurētspēja un augstāks cilvēkkapitāla līmenis¹⁰. Piemēram, mazāk nekā 25 % iedzīvotāju vecumā no 25 līdz 64 gadiem ES lauku reģionos ir ieguvuši pēcdidusskolas izglītību salīdzinājumā ar 44 % pilsētās¹¹. Sinerģija starp ANM un kohēzijas politikas finansējumu ir būtiska, lai sniegtu atbalstu reģionālā līmenī.

2.4. Taisnīgums

Neraugoties uz lēnāku ekonomikas izaugsmi, ES darba tirgus kopumā joprojām ir spēcīgs, lai gan saglabājas reģionālās atšķirības, un dažas iedzīvotāju grupas gūst mazāku labumu. Nodarbinātības līmenis 2023. gada 2. ceturksnī sasniedza rekordaugstu līmeni — 75,4 %, savukārt bezdarba līmenis samazinājās līdz 6,0 %, kas ir zemākais jebkad reģistrētais rādītājs ES. Lai gan dažas dalībvalstis ir panākušas ievērojamu progresu, citās bezdarba līmenis joprojām pārsniedza 11 %¹². Tajā pašā laikā darba tirgus rezultāti liecina par ievērojamām reģionālajām atšķirībām dalībvalstīs.

Lielais darbaspēka un prasmju trūkums ir būtisks šķērslis ilgtspējīgai izaugsmei, inovācijai un konkurētspējai, un tam nepieciešama mērķtiecīga rīcība. Šajā saspringtajā darba tirgū vairāk nekā divas trešdaļas darba devēju nevar atrast vajadzīgos talantus¹³. Trūkums parasti ir veselības aprūpes, STEM (jo īpaši IKT), zaļās un dažās pakalpojumu nozarēs. Darba tirgū ir ļoti vajadzīgi sieviešu, jauniešu un vecāka gadagājuma cilvēku, mazkvalificētu personu, personu ar invaliditāti un citu

¹⁰ ES reģionālās konkurētspējas indekss 2.0 – 2022. gada izdevums; https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/rci_2022/eu-rci2_0-2022_en.pdf

¹¹ Eurostat, EDAT_LFS_9913.

¹² Spānijā un Grieķijā bezdarba līmenis 2023. gada 2. ceturksnī bija > 11 %, un Spānijā, Grieķijā, Itālijā, Rumānijā un Zviedrijā jauniešu bezdarba līmenis bija > 20 % (Slovākijā, Horvātijā un Portugālē nedaudz zem robežvērtības). Avots: Eurostat.

¹³ Eiropas Komisija (2023), *Employment and Social Developments in Europe*.

nelabvēlīgā situācijā esošu un nepietiekami pārstāvētu grupu talanti¹⁴. Vairāk nekā 20 % darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju ir neaktīvi, tostarp 8 miljoni jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Būtu jānodrošina vienlīdzīgas iespējas visiem, tostarp īstenojot līdztiesības savienības stratēģijas¹⁵.

Politikas pasākumi attiecīgajos līmeņos būtu jāorientē uz dalības darba tirgū palielināšanu, lai uzlabotu nodarbinātības un sociālos rezultātus. Tas ietver pastiprinātu aktīvu darba tirgus politiku, piekļuvi kvalitatīvai un cenas ziņā pieejamai pirmsskolas izglītībai un aprūpei, kā arī ilgtermiņa aprūpei, nodokļu un pabalstu sistēmām, kas atbalsta darbu (tostarp novirzot nodokļus no darbaspēka uz vides un klimata mērķiem), pienācīgus darba apstākļus un iespējas pārvaldīt likumīgu migrāciju¹⁶, vienlaikus nodrošinot darba un sociālās aizsardzības tiesības. Arvien plašāka algoritmiskās pārvaldības un MI izmantošana darbavietā var palīdzēt novērst trūkumu, taču prasa modrību. Kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības un apmācības stiprināšana joprojām ir viena no galvenajām prioritātēm, kā arī spēcīgāki prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas centieni divējādās pārkārtošanās vajadzībām. Pamatprasmju, kā arī padziļinātu *STEM* prasmju trūkums, mācīšanās nepilnības un skolotāju nepietiekamība rada arvien lielākas problēmas izglītības un apmācības sistēmām, tostarp jauniešu ienākšanai darba tirgū. Būtu jāturpina Eiropas Prasmju gada ietvaros¹⁷ uzsākto iniciatīvu dinamika.

Neraugoties uz ievērojamo algu pieaugumu ES 2022. gadā un 2023. gada sākumā, tas joprojām bija zemāks par augsto inflācijas līmeni un izraisīja pirktpējas samazināšanos, visvairāk ietekmējot zemākus ienākumus. Reālās algas ES 2022. gadā samazinājās par 3,7 %, tādējādi palielinot nodarbinātu personu nabadzības risku¹⁸. Nākotnē algu izmaiņām būs jāpanāk līdzsvars starp zaudētās darba ņēmēju pirktpējas atgūšanu, izvairīšanos no otrreizējās ietekmes uz inflāciju un ES konkurētspējas saglabāšanu. Spēcīgs sociālais dialogs un efektīvas koplīguma sarunas ir svarīgākas nekā jebkad agrāk, lai panāktu līdzsvarotus algu noteikšanas rezultātus.

Joprojām ir liela vajadzība pēc pienācīgas un ilgtspējīgas sociālās aizsardzības un iekļaušanas politikas. Ņemot vērā demogrāfiskās pārmaiņas un strauji mainīgos darba tirgus, būtiska nozīme ir ilgtspējīgām sociālās aizsardzības sistēmām, vienlaikus nodrošinot piekļuvi sociālajai aizsardzībai un pienācīgam ienākumu atbalstam. Tas ir nepieciešams arī, lai mazinātu augstās inflācijas un pirktpējas samazināšanās ietekmi un risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu. Tas būtu jāapvieno ar atbalstu integrācijai darba tirgū un pamatpakalpojumu pieejamību cilvēkiem, kuriem trūkst resursu¹⁹. Visiem ir vajadzīga taisnīga pārkārtošanās, piemēram, lai nodrošinātu, ka zaļā un digitālā inovācija ir cenas ziņā pieejama personām ar zemākiem ienākumiem un ka neviena reģions netiek atstāts novārtā.

Kohēzijas politikas fondi kopā ar nacionālajiem ANP atbalsta dalībvalstu virzību uz 2030. gada nacionālajiem mērķrādītājiem nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā. Tā kā dalībvalstis savos ANP ietver būtiskas reformas un investīcijas darba tirgū un sociālajā politikā,

¹⁴ Piemēram, sieviešu nodarbinātības līmenis 2023. gada 2. ceturksnī bija 70,3 %, kas ir par 5,1 procentpunktu zemāks nekā vidējais darbaspēka līmenis. Neapmaksāti aprūpes pienākumi vairāk nekā 7 miljonus sieviešu ES attur no darba tirgus.

¹⁵ [Līdztiesības savienības stratēģijas](#) veicina sieviešu un nelabvēlīgā situācijā esošu grupu, piemēram, personu ar invaliditāti un migrantu, rasu minoritātes vai etnisko izcelsmi, tostarp romu, līdztiesību un iekļaušanu.

¹⁶ Jo īpaši izmantojot ES Talantu fondu, kas izveidots 2023. gada 15. novembrī kā daļa no [Prasmju un talantu mobilitātes paketes](#).

¹⁷ [Eiropas prasmju gads \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Eurofound (2023), *Minimum wages in 2023: Annual review*.

¹⁹ [Saskaņā ar Padomes lēmumu \(2023. gada 30. janvāris\) par adekvātu minimālo ienākumu, kas nodrošina aktīvu iekļaušanu](#).

140 miljardi EUR (aptuveni 28 %) no ANP aplēstajām izmaksām veicina sociālo politiku, tostarp aptuveni 73 miljardi EUR izglītībai un prasmēm²⁰ un aptuveni 43 miljardi EUR veselības aprūpei. Kohēzijas politikas fondu, jo īpaši Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), ietvaros 109 miljardi EUR arī tiek ieguldīti sociālās politikas jomā. Sinerģija starp ANM un kohēzijas politikas fondiem ir skaidri redzama. Piemēram, vairākas dalībvalstis savos ANP ir ieviesušas reformas, kas rada likumīgas tiesības uz pirmsskolas izglītību un aprūpi (*ECEC*). Tajā pašā laikā kohēzijas politikas fondi (jo īpaši ESF+ un ERAF), ko dažos gadījumos atbalsta ANP investīcijas, tiek izmantoti, lai jo īpaši attīstītu *ECEC* pakalpojumus un būvētu bērnudārzus, reaģējot uz pieaugošo pieprasījumu. Kohēzijas politikas fondi bieži vien balstās uz reformām, kas sāktas saskaņā ar ANP, un jau finansē dažas no vajadzībām. Tās var arī pievērsties konkrētām reģionu vajadzībām vai konkrētām iedzīvotāju grupām, piemēram, romiem (piemēram, reģionālā līmenī ieguldot iekļaujošā izglītībā vai finansējot aktīvu darba tirgus politiku).

Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāka īstenošana joprojām ir politikas prioritāte, lai veicinātu augšupēju sociālo konvergenci ES. Lai sniegtu sistemātiskāku analīzi par nodarbinātības un sociālajām norisēm dalībvalstīs, Komisijas priekšlikumā 2024. gada vienotajam nodarbinātības ziņojumam²¹ ir lielāks uzsvars uz valsti analīzes veidā par katru valsti atsevišķi, pamatojoties uz sociālās konverģences sistēmas²² principiem.

3. ES finansējums zaļās un digitālās pārkārtošanās procesam

Ir pierādījies, ka ES finansējums ir būtisks instruments, lai finansētu darbības, kas vajadzīgas konkurētspējīgas ilgtspējas veicināšanai valsts un reģionālā līmenī. ES budžeta esošo instrumentu, jo īpaši kohēzijas politikas fondu, efektīva un elastīga izmantošana un jaunu instrumentu, jo īpaši ANM un tā *REPowerEU* nodaļu, ieviešana ļauj ES kopā ar dalībvalstīm un to reģioniem risināt galvenās ekonomiskās un sociālās problēmas. Ar programmas *InvestEU* starpniecību ES sniedz garantijas privāto investīciju piesaistīšanai tādām galvenajām politikas prioritātēm kā zaļā un digitālā pārkārtošanās, inovācija un sociālās investīcijas un prasmes, kā arī atbalsts MVU. TPF palīdz reģioniem, kurus zaļā pārkārtošanās skar visvairāk, dažādot savu ekonomiku un radīt jaunas darbvietas. Katrs instruments ir palīdzējis novērst finansējuma deficītu un investīciju trūkumus, izmantojot savu ievirzi un priekšrocības, un sinerģija kļūst viegli pamanāma. Papildināmību var redzēt vairākos dažādos virzienos, jo īpaši saistībā ar reformu būtību, investīciju ģeogrāfisko dimensiju un laika grafiku, un to var veicināt ar atbalstu, ko sniedz saskaņā ar TAS.

ANM papildina kohēzijas politikas fondus ar pārveidojošām reformām. Reformu veicināšana palīdz novērst investīciju trūkumu un atvieglot un paātrināt valsts un ES līmeņa fondu investīciju izvēršanu. Tas ietver pārveidojošās reformas, kas tiek atbalstītas katrā atveseļošanas un noturības plānā saskaņā ar ANM, kā arī veicinošus nosacījumus, kas nepieciešami saskaņā ar kohēzijas politikas fondiem. Piemēram, ANM reformas, kas atraisa zaļās pārkārtošanās atļauju piešķiršanas procesus arī *REPowerEU* satvarā, uzlabo publiskās pārvaldes digitalizāciju un rada investīcijām

²⁰ Dati 2023. gada 6. novembrī, pamatojoties uz pīlāru marķēšanas metodiku ANM rezultātu pārskatam. Dati par izglītību un prasmēm atbilst pasākumiem, kas atvēlēti politikas jomai “Pirmsskolas izglītība un aprūpe”, “Vispārējā, profesionālā un augstākā izglītība”, “Pieaugušo izglītība”, “Cilvēkkapitāls digitalizācijā” vai “Zaļās prasmes un darbvietas” kā primārai vai sekundārai politikas jomai.

²¹ Komisijas priekšlikums 2024. gada vienotajam nodarbinātības ziņojumam - COM(2023) 904.

²² Sociālās konverģences sistēma ir apspriesta un izstrādāta sadarbībā ar dalībvalstīm. Skatīt <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9481-2023-INIT/lv/pdf>.

labvēlīgu klimatu, novēršot regulatīvos šķēršļus, piemēram, samazinot birokrātiju. Tālejošas darba tirgus reformas ANM ietvaros kopā ar veicinošiem nosacījumiem kohēzijas politikas programmās bieži vien risina ilgstošas strukturālās problēmas, kur tās papildina investīcijas, piemēram, prasmēs un sociālajā aizsardzībā. Visbeidzot, visi fondi gūst labumu no tām reformām, kas nodrošina ES finanšu interešu aizsardzību, piemēram, tām, kas apkaro korupciju vai risina tiesiskuma jautājumus.

Kohēzijas politikas fondi un ANM investīcijas kopā nodrošina visaptverošu valsts, reģionālo un vietējo pārklājumu, tostarp pēc 2026. gada. Līdztekus kohēzijas politikai ANP īstenošana ir iespēja pievērsties dažādām jomām. Turklāt ar garāku īstenošanas grafiku kohēzijas programmas turpinās saglabāt ANM radīto impulsu, tādējādi nodrošinot augstu publisko investīciju līmeni un ilgtermiņā piesaistot privātās investīcijas. Kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšanas ietvaros dalībvalstīm ir iespēja pārskatīt kohēzijas programmas, ar kurām piešķir līdzekļus, lai pievērstos tām jomām, kurās ir neatliekamas vajadzības un jaunas problēmas, vienlaikus maksimāli palielinot sinerģiju.

1. izcēlums. ANM un kohēzijas politikas fondu papildināmības piemēri 2021.–2027. gada plānošanas periodā

- **Spānijā** ANP un kohēzijas politikas fondu apvienotā darbība uzlabo ūdens resursu apsaimniekošanu. Ar ANP tiek ieviesta reforma, kas atjaunina Ūdens likumu, tā noteikumus un citus sekundāros tiesību aktus, lai nodrošinātu tiesisko regulējumu, kas palīdz stiprināt un palielināt investīcijas ūdens resursu apsaimniekošanas nozarē, un kohēzijas politikas fondus, kuri finansē ūdens resursu apsaimniekošanas sistēmas, kas samazina resursu zudumus un uzlabo sadales sistēmu efektivitāti.
- **Horvātijā** ANP atbalsta vienas maiņas ieviešanu visās pamatskolās kā pamatu pilnas dienas skolas modeļa ieviešanai. Kohēzijas politikas fondi to ievērojami papildina, finansējot dažādus to iestāžu modernizācijas aspektus, kas nodrošina pamatizglītību, tostarp finansējot infrastruktūru un aprīkojumu, lai skolās, kas jau darbojas vienā maiņā, varētu īstenot pilnas dienas skolas modeli.
- **Slovēnijā** ANP ir iekļauta reforma, kas padarīs Slovēnijas sabiedrisko pasažieru transportu efektīvāku, izveidojot jaunu koordinācijas struktūru. Tas atvieglos kohēzijas politikas investīciju īstenošanu šajā nozarē, piemēram, dzelzceļa modernizēšanu un ilgtspējīgu transporta veidu atbalstīšanu.

4. 2024. gada Eiropas pusgada iezīmes

ANP īstenošana un papildināmība ar citiem ES finansēšanas instrumentiem 2024. gadā veidos Eiropas pusgadu. Lai gan notiekošā ANP īstenošana turpinās nodrošināt reformas un investīcijas, reaģējot uz KVAI, šajā ciklā tiks arī pētīts, kā ANP darbības mijiedarbojas ar citiem ES finansēšanas instrumentiem, lai sasniegtu kopīgos politikas mērķus.

Ziņojumos par valstīm un padziļinātajos pārskatos tiks apzinātas strukturālas un jaunas problēmas, lai atraisītu konkurētspējas potenciālu katrā dalībvalstī. 2024. gada ziņojumos par valstīm tiks iekļauts novērtējums par progresu, kas panākts virzībā uz Eiropas zaļā kursa mērķiem, Eiropas sociālo tiesību pīlāru, tostarp 2030. gada mērķrādītājiem nodarbinātības, prasmju, izglītības un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī par to, kā novērst virkni šķēršļu industrijai, kas kavē divējādo

pārkārtošanos. Eiropas pusgads arī turpmāk būs galvenais instruments, ar ko uzraudzīt un veicināt progresu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, arī saistībā ar pastiprinātu uzmanību ilgtspējīgai un iekļaujošai labklājībai, kas sniedzas tālāk par IKP.

2024. gada KVAI pievērsīsies ierobežotam problēmu lokam un sīki izklāstīs galvenās investīciju vajadzības 2021.–2027. gada kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatīšanai. Lai gan ANP tiek īstenoti un ar *REPowerEU* nodaļām ir pievienoti papildu pasākumi, atlikušās vai jaunas politikas problēmas tiks apzinātas ziņojumos par valstīm un attiecīgā gadījumā padziļināto pārskatu kontekstā. Ziņojumi par valstīm kopā ar priekšlikumiem KVAI veidos 2024. gada Eiropas pusgada pavasara paketi, kas tiks pieņemta 2024. gada jūnijā. Jaunais cikls arī kalpos par pamatu gaidāmajai kohēzijas politikas vidusposma pārskatīšanai.

Galvenā iezīme joprojām būs Eiropas Parlamenta, Padomes, sociālo partneru un citu galveno ieinteresēto personu iesaiste. Ļoti svarīga ir cieša sadarbība, kas panākama regulārās sanāksmēs galvenajos pusgada un ANM posmos. Dalībvalstis tiek mudinātas aktīvi sadarboties ar ieinteresētajām personām, tostarp sociālajiem partneriem, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kā arī attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām. Turpināsies iestāžu dialogs ar Eiropas Parlamentu un Padomi, nodrošinot demokrātisku pārskatatbildību un sadarbību ekonomikas pārvaldības jomā.

5. Secinājums

Reaģējot uz mainīgo pasauli, ES ir apņēmusies uzlabot savu ilgtermiņa konkurētspēju, īstenojot zaļo un digitālo pārkārtošanos, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Eiropas pusgada ietvaros Komisija turpinās cieši uzraudzīt sociālo un ekonomisko ietekmi un ierosinās ieteikumus, kā atrisināt katras dalībvalsts konkurētspējas potenciālu, veicinot atvērtu stratēģisko autonomiju un neto nulles emisiju izaugsmi un taisnīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos, vienlaikus samazinot reģionālās atšķirības. Šajā sakarā Eiropas pusgada 2024. gada ciklā īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu un paplašinātu sinerģiju un papildināmību starp ANP un kohēzijas politikas programmu īstenošanu, vienlaikus nosakot jomas ar papildu investīciju un reformu vajadzībām valsts un reģionālā līmenī.